

Емотивна компетенція Г. Гессе як ідіостильова складова й шляхи її відтворення в українських та російських перекладах

Є. Хайдер

Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Paper received 24.10.16; Accepted for publication 05.11.16.

Анотація. Стаття присвячена вивченню такої ідіостильової особливості німецького письменника Г. Гессе, як емотивність, у світлі перекладознавчих сучасних студій. Автор статті звертається до проблеми художнього перекладу. Для перекладацької практики надзвичайно важливі фактори текстотвірної авторської концепції, які вимагають експресивної та імпресивної еквівалентності. І тут емотивна компетенція письменника є особливо важливою, а також складною для трансляції в інші мови.

Ключові слова: ідіостиль, емотема, емотивна компетенція, перекладацькі трансформації.

Постановка проблеми. В історії сучасного перекладознавства, зокрема, у сфері художнього перекладу, однією з найбільш активно еволюціонуючих тенденцій розвитку є вивчення художньо-типологічних властивостей перекладного тексту. Серед основних властивостей такого роду ми визнаємо художньо-типологічні домінанти в тексті. У теорії художнього перекладу в контексті комунікативних стратегій також приділяється увага поняттю емотивності (М. Гамзюк, В. Шаховський), тому з огляду на референціальний аспект, зіставному аналізу підлягають переклади окремих творів. Емотивна компетенція автора художнього тексту розуміється як складова текстотвірної стратегії Г. Гессе, сутністю якої виступають позитивно або негативно конотовані емоції. Кожний переклад – це все-таки інтерпретація. Вторинність перекладацької діяльності в межах художньої літератури є вирізняючою специфічною рисою стратегій перекладача літературних творів. Допускається при цьому, що перекладач, на свій розсуд, може опускати певні змістові складові, відображати або не повністю відображати такі особливості оригіналу, як авторські стильові компоненти тощо, хоча для певного мовно-стилістичного елемента твору можуть виступати різні асоціативні зв'язки. Такого роду «стратегічні відхилення» перекладача можуть порушувати авторський задум, що спирався на конкретне образне мислення реципієнта оригінального твору.

Аналіз останніх досліджень. Переклад як спосіб міжкультурної комунікації став актуалізований в світлі останніх наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених (Р. Міньяр-Белоручев, Л. Латішев, Р. Зорівчак, Т. Р. Кияк, Е. Бальцежан, І. Евен-Зогар, П. Франк та ін.). Розвиток перекладознавства як міждисциплінарної науки визначено природою об'єкту наукових досліджень. Основною метою перекладу є здійснення міжкультурної комунікації, що за визначеннями багатьох науковців (В. Н. Комісарова, Л. К. Латішева, Г. В. Чернова, П. Н. Куриленка) і, зокрема, Сафонової В. В. – є взаємодією, обміном, зняттям бар'єрів. Широко відомі праці, де висвітлюються труднощі перекладу індивідуально-стильових особливостей в текстах (М. Вінгрєнівська, Л. Коломієць, Т. Кияк, О. Чередниченко), а також питання методології аналізу перекладацької практики (Е. Бальцежан, М. Брандес, В. Комісаров, А. Леґежинська, К. Лукас, С. Кашинський, М. Кшиштофяк, Б. Шульце), взаємозв'язків транслатології та семіотики й культурології (Ю. Лотман, Ю. Караулов, Р. Якобсон). З метою вияв-

лення особливостей художньо-стильового плану в творчості Г. Гессе використано ідейно потужну базу літературознавчих праць (С. Аверінцев, М. Бахтін, Ю. Лотман та ін.).

Метою є з'ясування специфіки функціонування емотем оригінального твору/творів, для подальшого аналізу способів їхньої трансляції до приймаючої мови. Емотивна компетенція письменника може проявлятися в емотивах та емотемах, які він використовує у своїх текстотвірних стратегіях. Отже, емотивність тексту (а відтак й емотивна компетенція автора), проявлена як «висока щільність емотивної тканини текстів» є специфічною рисою художнього ідіостилу й зумовлена усіма застосованими мовними засобами та прийомами, які контекстуально набувають емотивного модусу в художньому тексті [1, с. 165]. При співвіднесенні семантичної категорії емотивності тексту та власне щільності емотивної тканини очевидно, що емотивна компетенція письменника в ідіостильовому розумінні відбивається на плані вираження – мовній (поверхневій) структурі художнього тексту, який містить лексеми-емотиви або інші мовні засоби вираження емоцій (вигуки, синтаксми тощо).

На прикладі творів Г. Гессе, зокрема, повісті «*Siddhartha*» («*Сіддхартха*») та «*Das Glasperlenspiel*» («*Гра в бисер*») проведено огляд емотивної компетенції письменника. Теми творів реалізуються через тематично поєднані лексеми, для яких семантично й структурно найбільш важливі безпосередні конотації (елементні номінації). Сюжетно-тематичний ланцюжок, денотатом для якого виступають емоції й стани, реалізується в художньому тексті через прямі й підієві номінації емоцій (емоційні концепти), що становлять текстотвірчу стратегію автора й допомагають розкрити сферу почуттів та переживань героїв. При цьому основні емотеми розкриваються шляхом розвитку їх варіантів – структурно-композиційних складових, підпорядкованих провідній темі/ідеї й проявлені в описах переживань персонажа. Репрезентація емоційного стану та виявлення емоцій через думки або опис дій героїв є ідіостильовим прийомом письменника для характеристик емоційного проявлення персонажів й стимулювання читача до емоційного співпереживання. Авторська текстотвірча стратегія полягає в структуруванні повісті як послідовної оповіді про життя головного героя, про переживання, настрої, думки та емоції, а також події, що стали наслідком попередніх його вчинків та переживань і склали сюжет повісті (в повісті «*Сіддхартха*») зі зрос-

таючим емоційним модусом. Усі послідовно нашаровані найважливіші епізоди повісті підпорядковані ідейно-художній домінанті – головному особистісно-му конфлікту із самим собою, який є наслідком невпинного пошуку істини.

Один з відомих дослідників – В. Г. Гак виділяє два типи номінації: елементну (пряму) і подієву (ситуативну). Так, елементна номінація слугує для позначення елементів дійсності (картини світу художнього твору): предметів, якостей, процесів тощо. Номінантом виступає лексема або синтаксема (словосполучення) – лексична номінація, синтаксема (власне речення) і т.п. [2, с. 337-339]. Очевидно, що з лінгвістичної точки зору можна говорити про сполучуваність лексем, які створюють певні емотивні поля в межах елементних номінацій: лексеми або приєднують залежні елементи, або приєднуються до головного компоненту. Про це йдеться у Б. М. Гаспарова – т.зв. «комунікативна зарядженість» [3, с. 131-136]. Це означає, що стилістично нейтральні лексеми спроможні формувати комунікативно-асоціативний контекст, що набуває певного емоційного статусу. Тому в художньому творі комунікативний простір емотеми зумовлений декількома моментами – власне емоційним станом персонажа та вектором направленості емоції. При перекладі саме ці асоціативні поля й становлять основні проблемні моменти або площини

заломлень, що виникають внаслідок застосування перекладацьких трансформацій. Отже, в межах т.зв. *подієвої номінації*, яка позначає емоції, наявні щонайменше два маркери емоцій (*Da freute sich Govinda, und voll Freude tief er..., er wurde bleich/ побледнел, ...und freute sich*), а також елементи емотивного синтаксису. Відтак, емотивна компетенція німецького письменника проявляється не лише в лексичних елементних номінаціях, а й в емотивному синтаксисі. У макротекстовому вимірі емотивність як спосіб кодування в авторських текстотворчих стратегіях займає чільне місце. Таким чином, еквівалентність перекладів ми можемо трактувати в межах еквівалентності мети художньої комунікації: переказати читачеві усі нюанси душевних переживань героя на шляху духовної еволюції (від людських земних пристрастей та емоцій, породжених різноманітними життєвими ситуаціями до духовної рівноваги й трансцендентної стабільності-спокою).

В ході аналізу творів було виявлено дві моделі художньо-типологічних домінант (ХТД), де на вісі духовності розташовано основні лексеми-символи, які відображають емотивну насиченість тексту. Так, для твору «Сіддхартха» це були лексеми *хвилювання, страх, радість, захоплення, рішучість*.

Емотеми з лексико-семантичним полем в перекладах відтворювались наступним чином:

<p>а) хвилювання: -bleichen/збліднути-стати блідим/(поб)леднеть-бледным стать - Zittere-zittern / тремтіти-здрігатися / дрожь-дрожать б) страху - Angst/страх/страх в) радості - Freude-freuen-Wonne/радість-утіха/радість-блаженство</p>	<p>г) захоплення - Entzückt/захоплення-захват/ восторг - rufen/вигукувати/ восклицать д) рішучості - Entschluss/ рішучість / решимість - rufen/вигукувати/ восклицать</p>
---	---

З них ми виділяємо пряму й подієву номінації, які виражаються – відповідно – іменниками, дієсловами, віддієслівними формами. Подієва номінація найчастіше виражена з допомогою дієслів *rufen/вигукувати/ восклицать*, використаними в тексті з потенціалом «комунікативної зарядженості», яка й створює загальний емотивний фон. Незначні семантичні відхилення – *meinen Seelenfrieden und meine meditative Geistesruhe bewahren/ зберігати мир у своєму серці й споглядальний спокій духу/ блюсти свой душевний покой и сохранять медитативное спокойствие духа/ сохранять мир в своей душе и созерцательное спокойствие* - мають ознаки семантичних трансформацій. Лише в перекладі С.Апта збережено ключовий елемент ХТД – *медитація*, що не порушує загальну семантику тексту, оскільки автор надзвичайну увагу приділяє цьому концепту (його системна повторюваність в тексті роману). Так само цей перекладач притримується семантичного поля емотеми «*спокій*» - *я вторгся в твой покой. Я ищу мира, ищу покой/ ich in deine Ruhe eingedrungen bin. Ich suche Frieden, ich suche Ruhe*, на відміну від українського перекладу й перекладу Розанова-Каравкіної, які вдаються до прийому субституції, добираючи синоніми: *я порушую ваш спокій. Я шукаю миру, шукаю затишку/ вторгся в твою тишину. Я ищу мира, ищу покой.*

Ми також можемо стверджувати, що серед перекладачів С.Апт найкраще впорався з відтворенням авторського тексту на лексико-семантичному й синтаксичному рівнях, зберігши навіть внутрішню акцентуацію-підсилення емоції піднесеної радості: *... das der Alte ...so hell ausgerufen hatte, so heiter und unbegreiflich vergnügt hatte/ котопое старик так звонко выкрикнул, так весело и с такой непонятной радостью...* Незначних семантичних змін зазнав український переклад – *...яке старий, засміявшись, вигукнув напрочуд голосно, радісно.* Другий російський переклад являє собою тип змішаних трансформацій, де наявні й ампліфікація, й субституція. Розбудувавши речення – *... Даса не расставался, как не расстаются с сухим и жестким корнем, его грызут потому, что он что-то еще напоминает, чем-то еще пахнет...* – перекладачі втрутилися в оригінальний текст, перенасичуючи його, як на наш погляд, непотрібними порівняннями й метафорами, чим зруйнували струнку стислості піднесеного стилю оригіналу.

У творі *Гра в бісер* ми можемо спостерігати картини використання тих же емотем з їхнім подальшим розвитком та насиченістю в тексті роману (*хвилювання, страх*, радість/утіха**, захоплення/захват***, спокій*).

Емотеми з лексико-семантичним полем в тексті оригіналу й перекладах:

<p>а) хвилювання: - Zittere-zittern / тремтіти-здрігатися / дрожь-дрожать б) страху - Angst/страх-острах/страх в) радості - Freude-freuen-Wonne/радість- (в) утіха/радість-блаженство</p>	<p>г) захоплення - Entzückt/захоплення-захват/ восторг - rufen/вигукувати/ восклицать д) рішучості - Entschluss/ рішучість / решимість - rufen/вигукувати/ восклицать</p>
--	--

З них ми виділяємо пряму й подієву номінації, які виражаються – відповідно – іменниками, дієсловами, віддієслівними формами. Подієва номінація найчастіше виражена дієсловами та віддієслівними формами, сполуками, в тому – у сполученні з дієсловами *fühlen/відчувати/ощуцять-чувствовать, zittern/тремтіти-здрігатися/дрожать*, тощо. Показовим є, наприклад, дієслова *rufen/вигукувати/ восклицать*, використаними в тексті з потенціалом «комунікативної зарядженості», яка й створює загальний емотивний фон. **А)** емотема загальної схвилюваності й збудження виступає як супутна найчастіше в семантичному полі «радість», найрідше – «страху». Це пресупозиційно обумовлено, адже роман «Гра в бісер» репрезентує фінальну фазу еволюції духу людини – отже, низькі земні почуття й пристрасті, які супроводжуються хвилюванням в тексті майже не представлені. Натомість семантичне поле «неспокою» (хвилювання) охоплює духовну сферу людини, яка вже на шляху «пробудження», відтак її хвилювання є результатом переважно позитивних переживань й передчуттів (моменту ініціації, акту медитації, осяяння, екстазу Гри тощо). Прямі номінації мінімальні – іменникові форми «Aufregung» (4), «Beunruhigung» (7). При цьому перша словоформа вживається в контексті семантичного поля «радість піднесена збудженість», а друга – у контексті семантики негативних переживань. Віддієслівні форми *aufgeregt* (7) та *beunruhigt* (5) виступають у подієвих номінаціях. В українському перекладі – 9 (фізична сфера буття - 3), в російських – 9 в перекладі С. Апта й 4 – Розанова–Каравкіної. Ширше представлені подієві номінації – 46 в українському перекладі, 57 – в С.Апта й 52 в другому російському перекладі (це, переважно, віддієслівні форми). Окрім цього слід відзначити у подієвих номінаціях присутність дієслівних словоформ *bleichen/збліднути-статти блідим/(поб)леднеть-бледным стать* (8); *zittern / тремтіти-здрігатися / дрожь-дрожать* (4), а також *empfinden-fühlen/відчувати/ощуцять-чувствовать, zittern/тремтіти-здрігатися/дрожать*, тощо; **Б)** *Емотема страху в прямій номінації виражена іменником й присутня на двох смислових рівнях: **1.** – піднесено-пафосному, філософському, який імпліцитно пов'язаний з загальною семантикою твору – герой боїться втратити зв'язок з *учителем, школою, можливістю навчатися/еволюціонувати, навчати*; **2.** – в універсальному смислового вимірі категорії страху (як фізичного стану чи фізіологічно обумовленого).

Оригінал містить 46 словоформ прямої номінації. На позначення емоції, проявленої на першому зазначеному рівні – (*Angst*) – 35, на другому (*Furcht*) – 11. Подієві номінації (типу *Angst haben, fürchten*) – 12, й сполучаються зазвичай із дієсловами – *bleichen /*

zittern, або іменниковими формами *Zittere*. В українському перекладі вжито 64 словоформи, з них – 11 – варіативна «*острах*», а 26 – на другому рівні. Подієві номінації сполучаються з дієсловами «*здрігнути*» (2), «*тремтіти*» (8). В російських перекладах, зокрема С. Апта, вжито 80 словоформ, з яких 21 на позначення фізичних станів, серед них із дієсловом «(за)дрожать» (6) чи іменником «дрожь» (3); **В)** ** Емотема радісної піднесеності виражена іменниками й також міститься на двох смислових рівнях тексту: **1.** – загальний радісно-піднесений стані від можливості *вчитися/навчати, спілкуватися з колегами/вчителями/учнями, бути причетним до Гри*; **2.** – чуттєва сфера фізичного світу.

Оригінальний твір налічує 81 (*Freude*) й 3 (*Wonne*) словоформи прямої номінації емотеми, й 15 (*freuen*) у подієвій. При цьому частіше сполучуються зі словоформами лексеми *rufen* (31). В російському перекладі С.Апта вжито 77 словоформ прямої номінації, з яких 69 стосуються одного смислового рівня, 8 – другого. У подієвих номінаціях – емотема радості виражена у сполученнях із дієсловом «*дрожать*»; переклад Вс. Розанова й Д. Каравкіної містить 57 словоформ (53 на одному рівні, 4 – на другому), які у подієвих номінаціях поєднані з віддієслівними формами типу «*возбужденный*» (2). Також загальна семантика емотеми радості часто проявлена в контексті семантичного поля лексеми «*Erwachen /пробудження/пробуждение*». В українському перекладі – наявні прямі номінації *радість* (45) та (*y)тіха* (27), з них іменник *радість* частіше пресупозиційно вживаний у піднесено-пафосному значенні, а іменник (*в)тіха* – як синонім до іменника *радість* для позначення фізичного стану чи повсякденних категорій. Серед подієвих номінацій часті сполучення з дієслівними формами *вигукувати/восклицать*: 16 в українському перекладі, по 27 в російських.

Г)*** Емотема піднесено-збудженого стану, також має два плани: **1.** – на позначення душевного піднесення, яке передуює/супроводжує *релігійний порив, акт молитви чи медитації, духовного осяяння, «пробудження»*. На цьому плані вона виражена у прямій номінації іменниками «*Entzückt-Hingabe*», які виступають у синонімічному ряду до «*Freude-Wonne/*» й дуже близькі у своїй пресупозиційній обумовленості до емотеми радості, оскільки вона проявляється синонімічно, як вищий ступінь, й двовалентна по відношенню до емотеми «*радість*» та «*хвилювання*»; в тексті стосується пресупозиційно вищого ступеню насолоди від віри, релігійного культу, сприйняття світу як цілісної системи. Відповідно у прямій номінації виступає *Entzückt* (6), *Hingabe* (33) у співвідношенні до *Freude* (81) й *Wonne* (3). Подієва номінація емотеми також виражається найчастіше у сполученні

дієслівних форм *rufen* (31). В українському перекладі виступає 59 словоформ, з яких 20 (захват) й 35 (захоплення) – прямі номінації стану, що межує з екстазом. В російському (С.Апт) – 42 словоформи (27 – прямі номінації), в перекладі Розанова-Каравкіної – відповідно – 23 (18). 2 - чуттєво-фізичний план буття. Чуттєва сфера номінована в оригіналі лексемою *Hingabe* (8), в українському варіанті – 3 (захоплення), в російських перекладах – 6 – *восторг* (Апт) та 4 – *восторг* (Розанов-Каравкіна). В російських перекладах словоформи *блаженство* вжиті виключно для позначення духовної сфери, натомість *восторг* є на обидвох семантичних рівнях. Д) емотема спокою в текстах виражена у прямій номінації й стосується, переважно, духовних станів, що скорельовані з полем лексем «медитація» й «гра», меншою мірою – на позначення емоційно-фізичних станів. Прямі номінації емотеми спокою «*Ruhe – Frieden- zufrieden sein*» в оригіналі вжиті відповідно 44 й 50. Словоформи лексеми «спокій» зустрічаються в українському варіанті – 23/18, переклад С.Апта налічує 26/20 одиниць, в перекладі Розанова-Каравкіної – 19/23.

Висновки. Заломлення загальної семантики тексту

незначні, оскільки емотивність відтворена в середньому на 86% (95% – С.Апт, 78% – Розанов-Каравкіна).

Шляхом перекладацького аналізу ми встановили основні прийоми відтворення в перекладах ідіостилових ознак на ідейно-художньому рівні. До них належать: а) транслітерація; б) синонімічна атракція (часто зі стилістичним зниженням відносно оригіналу в українського перекладача), в) поширення/додавання; г) опущення; д) парцеляція. Такі трансформації, як поширення/додавання несуть загрозу появи заломлень у семантиці тексту, адже перекладач втручається у процес текстотворення. Проте, йдеться не про зміни змісту оригіналу, а про спробу експліцитного (на поверховому рівні) вираження частини імпліцитного змісту (глибинного смислового рівня). Відтак, ця трансформація полягає в уведенні до тексту перекладу лексем, відсутніх у вихідному тексті для максимального збереження змісту/семантики, тобто – для відтворення імпресивної функції твору. Опущення, яких припускаються перекладачі, зокрема – найчастіше – Б. Прозоровська – стосуються часто повторюваних лексем, або інших видів повторів, що має особливе значення в ідіостиловій системі Г. Гессе.

ЛИТЕРАТУРА

1. Ионова. С.В. Эмотивность текста как лингвистическая проблема : Дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19/ Ионова Светлана Валентиновна, Волгоград, 1998. – 197 с. (Ел.ресурс, режим доступу: www.lib.ua-ru.net/diss)
2. Гак В.Г. Языковые преобразования. – М.: Школа “Языки русской культуры” (Ч.4. Гл.4.Эмоции и оценки в структуре высказывания и текста.), 1998. – 768 с.
3. Гаспаров Б. М. Язык, память, образ. Лингвистика языкового существования. М.: Новое литературное обозрение, 1996.— 352 с.
4. Гессе Герман. Гра в бисер/ Das Glassperlenspiel 1943/Післямова Дмитра Затонського. Пер. з нім-ї С. Поповича. – К.: Видавництво «Дніпро», 1978. – 348с.
5. Гессе Герман. Игра в бисер. Пер. С нем.С.Апта – М.: АСТ: АСТ Москва; Владимир: ВКТ: 2008. – 461 с.
6. Гессе Г. Игра в бисер (HERMANN HESSE. Das Glasperlenspiel. 1943. Перевод с немецкого Д.Каравкиной и Вс.Розанова. Редакция перевода, комментарии и перевод стихов С.Аверинцева). – М.: “Художественная литература”, 1969. – [Ел. ресурс, режим доступу: http://www.alexandria.org.ua/component/option,com_docman/].
7. Гессе Г. Сиддхартха. Перевод: Б. Д. Прозоровская. Изд.: “Библиотека Флорентия Павленкова”. Биографическая серия, т.3, “Будда Шакьямуни. Конфуций. Мухаммед. Франциск Ассизский: Биографические повествования” Челябинск “Урал LTD”, 1997 г. OCR: Окатьева Анна – [Ел.ресурс, режим доступу: lib.meta.ua/].
8. Гессе Г. Сиддхартха: Повесть; Степовий вовк:роман./ Пер. з нім. О. Логвиненко. – К.: Молодь, 1992. – 256 с.
9. Hermann Hesse Das Glasperlenspiel; Suhrkamp 40 Auflage, 2013. – 613 S.
10. Hesse H. Siddhartha. Suhrkamp 62 Auflage, 2012. – 121 S.

REFERENCES

1. Ionova. S.V. Emotional breadth of the text as linguistic problem : Dis. ... MPhil : 10.02.19/ Ionova Svetlana Valentinovna, Volgograd, 1998. – 197 s. (Int.res.: www.lib.ua-ru.net/diss)
2. Hak V.G. Linguistical transformations. – M.: Study “Jazyki russkoi kultury” (P.4. Ch.4.Emotions and evaluations in the structure of rhetorics and text.), 1998. – 768 s.
3. Gasparov B. M. Language, memory, reflection. Linguistics of the lingual existence. M.: Novoe literaturnoe obozrenie, 1996.— 352 s.
4. Hesse Hermann. The Glass Bead Game / Das Glasperlenspiel 1943/afterword by D. Zatonski. Transl. From German by E. Popovich. – K.: Publ. house «Dnipro», 1978. – 348s.
5. Hesse Hermann. The Glass Bead Game. Transl. From German by S.Apt – M.: AST: AST Moscow; Vladimir: VKT: 2008. – 461 s.
6. Hesse Hermann. The Glass Bead Game (HERMANN HESSE. Das Glasperlenspiel. 1943. Transl. From German by D.Karavkina & V.Rozanov. Poems transl. by S.Averincev). – M.: “Hudozhestvennaia Literatura”, 1969. – [Int.res.: http://www.alexandria.org.ua/component/option,com_docman/].
7. Hesse Hermann Siddhartha Transl. by: B. D. Prozorovskaia. Publ.: “ Biblioteka imeni Florentia Pavlenkova”. Cheliabinsk “Ural LTD”, 1997 г. OCR: Okatieva Anna – [Int.res.: lib.meta.ua/].
8. Hesse Hermann Siddhartha: Story; Steppenwolf: novel./ Transl. From German by Oleksa Lohvynenko. – K.: “Molod” 1992. – 256 s.
9. Hermann Hesse Das Glasperlenspiel; Suhrkamp 40 Auflage, 2013. – 613 S.
10. Hesse H. Siddhartha. Suhrkamp 62 Auflage, 2012. – 121 S.

Emotional competence of H. Hesse as an idiostylistical aspect and the ways of its reflection in Ukrainian and Russian translations

Hyder E.

Abstract. The article is devoted to the study of such idiostylistical peculiarity of German writer H. Hesse as emotional breadth, in the light of translational modern studies. The author of the article applies to the issues of the problems of literary translation. The factors of the text-forming author's concepts that require expressive and impressive equivalence are extremely important for translation practice. The writers' emotive competence is particularly important and difficult to translate into other languages.

Keywords: *idiostyle, emothema, emotive competence, translational transformations.*

Эмотивная компетенция Г.Гессе как идиостилевая составляющая, а также пути ее отображения в украинских и русских переводах

Хайдер Е.

Аннотация. Статья посвящена изучению такой идиостилевой особенности немецкого писателя Г.Гессе, как эмотивность, в свете переводоведческих современных студий. Автор статьи обращается к вопросам проблемы художественного перевода. Для переводческой практики чрезвычайно важны факторы текстообразующей авторской концепции, которые требуют экспрессивной и импрессивной эквивалентности. И тут эмотивная компетенция писателя является особенно важной, а также сложной для трансляции в другие языки.

Ключевые слова: *идиостиль, эмотема, эмотивная компетенция, переводческие трансформации.*